

DE SCHULDENINDUSTRIE

Vrederechter JAN NOLF neemt het op voor slechte betalershouders

Stel, u krijgt een factuur van 100 euro in de bus en u vergeet ze tijdig te betalen. Kan gebeuren. Een maand later krijgt u een herinnering in de bus, maar die belandt per ongeluk bij het oud papier. Geen drama, denkt u? Voor u het weet, hangt er een deurwaarder of een incassobureau aan de bel en betaalt u het drie- of viervoudige van uw oorspronkelijke factuur. Het klinkt vergezocht, maar het gebeurt steeds vaker.

Het stond laatst in de krant: in deze tijden van crisis willen bedrijven zo snel mogelijk hun geld zien. Daarvoor zetten ze alle middelen in: ze schakelen sneller incassobureaus en gerechtsdeurwaarders in om wanbetalers tot spoed aan te zetten. Intrum Justitia, het grootste incassobureau van het land, noteerde in één jaar tijd bijna een verdubbeling van het aantal invorderingen voor onbetaalde facturen binnen 90 dagen. Dat ging om facturen tussen bedrijven onderling, maar ook het aantal facturen van bedrijven aan particulieren steeg met meer dan de helft.

Jan Nolf, vrederechter in Roesselare, ziet het met lede ogen aan. Bovenop de onbetaalde facturen komen namelijk nog extra kosten voor incassobureaus, gerechtsdeurwaarders en advocaten, en hij moet oordelen of die wel gerechtvaardigd zijn. Want gering zijn die extra kosten zeker niet: dikwijls gaat het om een verdubbeling of verdrievoudiging van het oorspronkelijke bedrag. Woeker of winst? Daar gaat Nolf over.

Achter de spectaculaire cijfers van de deurwaarders en incassobureaus schuilt een sociaal slagveld. Bij veel van die onbetaalde facturen gaat het immers om elementaire nutsvoorzieningen: water, gas en elektriciteit – dingen die iedereen, crisis of geen crisis, nodig heeft.

Jan Nolf «Ik heb de tijd nog meegemaakt dat invorderingen voor water, gas en elektriciteit bijna niet bestonden. Dat is niet eens zo gek lang geleden – vijftien jaar, als ik me niet vergis. Toen had je natuurlijk ook onbetaalde facturen, maar dat werd anders aangepakt. Meer rechtstreeks, zal ik maar zeggen, via verkooppunten of klanten-

diensten. Nu sturen grote bedrijven meteen een incassobureau of een gerechtsdeurwaarder. Het aantal invorderingen voor waterverbruik is nu al het dubbele van vorig jaar.»

HUMO U had het in een opiniestuk in *De Morgen* over de 'rauwe en peperdure technieken' die die incassobureaus gebruiken.

Nolf «Ik heb zelf ooit, bij mijn terugkeer uit vakantie, een brief in

de bus gevonden waarop in grote letters stond: 'Derde en laatste aanmaning!', terwijl het mijn eerste brief was, voor een factuur die nota bene al betaald was. Dat was blijkbaar de standaardprocedure. Zo iets

gebeurt nog maar zelden, maar je ziet andere aberrante dingen. Aanmaningen om binnen drie dagen te betalen, bijvoorbeeld. Die wijs ik altijd af: mensen krijgen van mij minimum acht dagen de tijd om hun betalingsachterstand te voldoen.

»Wat mij in hoge mate veront- rust, is de kleine rol die de advocaat krijgt toebedeeld. De bedrijven versturen hun dagvaardingen via gerechtsdeurwaarders of incassobureaus. En de advocaat moet met die dagvaardingen naar de vrede- rechter, als een soort postbode. Hij heeft vaak de vrijheid niet meer om van tevoren een aanmaning naar een wanbetaler te sturen. Dat is onvergeeflijk: aanmanen is communiceren. Je laat weten dat je je geld wil, maar ook dat je eventueel samen een oplossing kunt vinden. Die fase slaat men tegenwoordig gewoon over. Dat noem ik rauw. En duur. Want de kosten zijn meteen gemaakt, en onherroepelijk.»

HUMO **Waarom laat een advocaat zich dat aanleunen? Omdat hij daar zélf beter van wordt?**

Een gezin dat het tijdelijk moeilijk heeft – waar de kostwinner werkloos is, bijvoorbeeld – haalt dat niet meer op.

»In de contracten van telecom- en energiebedrijven is alle transparantie zoek: de relevante informatie wordt begraven onder een stort- vloed van reclame, een kat vindt er haar jongen niet in terug! Betaal je een factuur niet of niet op tijd, dan hangt er een gigantisch supplement aan vast: 'schadebeding', 'invorderingskosten', 'aanmaningskosten', 'dossierkosten'...»

HUMO **U vergeet de verwijlinter- sten.**

Nolf «Wie te laat betaalt, betaalt intrest. Klaar. De vraag is: hoe véél intrest? De wettelijke intrest van 5,5 procent of de commerciële van 15 procent?»

HUMO **Zegt u nu eens duidelijk: welke kosten mag je wettelijk allemaal aanrekenen voor een niet-betaalde factuur?**

Nolf «Als een factuur na een maand nog steeds niet betaald is, wordt ze automatisch verhoogd met 10 à 15

heeft zo'n procedure geen zin. Voor de schuldeiser zijn 100 euro terug- krijgt, moet éérs die 220 euro ex- tra ingezameld worden – kosten en intresten hebben voorrang. Als je uitgaat van een afbetaling van 25 euro per maand, plus bijna 4 euro inningskosten per maand voor de deurwaarder, dan is die factuur (grijpt weer naar zijn machine) pas na vijftien maanden betaald. Ter- wijl het al na vijf maanden had ge- kund.»

WIN FOR LIFE

HUMO **Zijn er nu plotseling zoveel snelle invorderingen enkel en alleen omdat het crisis is?**

Nolf «De tendens tekende zich al lang voor de crisis af. Vanaf 2000 zijn bedrijven sneller gaan invorderen. Dat was niet ongezonder: in die tijd werden bijvoorbeeld niet- betaalde ziekenhuisfacturen zo laat ingevorderd dat ze bijna allemaal verjaarden. Dat kon niet blijven du- ren. Maar nu is de slinger wel erg ver naar de andere kant doorge- slagen.

HUMO **Hebt u het dan ook over de technieken die worden toege- past: dreiging, intimidatie, de klopp op de deur?**

Nolf «De regels zijn wel strenger geworden. Late telefoons, huisbezoeken, brieven met 'aanmaning' op de envelop: dergelijke praktij- ken kunnen niet meer. Ik hoor zulke verhalen ook niet meer, volgens mij zijn ze uitgeroeid.

»Met name de kosten die ge- rechtsdeurwaarders aanrekenen, staan ter discussie. Zij beroepen zich op een Koninklijk Besluit waar- in staat dat alle extra kosten ten laste van de schuldenaar vallen, maar als ik – en een minderheid van rechters met mij – dat Konink- lijk Besluit aan de wet toets, dan concludeer ik: onwettig. Laten we eerlijk zijn: soms is de verbeelding aan de macht, hè. Het lijkt op bang- makerij – de factuur opblazen op- dat de schuldenaar uit angst zeker zou betalen. Ik gooi die extra kosten er altijd uit.

»Ik kan u het voorbeeld geven van een invordering van 223 euro

DIE INCASSOBUREAUS JAGEN MENSEN HET RAVIJN IN'

Nolf «Twee jaar geleden is de rechtsplegingsvergoeding (wie ver- oordeeld wordt, betaalt een forfaitair bedrag aan de advocaat van de tegenpartij, red.) fors opgetrok- ken. Terecht: die rechtsplegingsver- goeding diende om de intellectuele prestaties van de advocaat te ho- noreren. Maar hoeveel intellectueel werk is er gemoeid met een compu- ter tientallen schuldinvoeringen per minuut laten uitspuwen?

»Op mijn site van het vredege- recht in Roeselare probeer ik dui- delijk te maken hoeveel het kost om zelfs maar een eenvoudige proce- dure te beginnen. Eén recent voor- beeld: een factuur van 1.129 euro. Dagvaardingskosten: 114 euro. Rechtsplegingsvergoeding: 400 euro – dat heb ik wel herleid tot 200 euro. En na het vonnis gaat de deurwaarder het vonnis 'bete- kenen': nog eens 200 à 300 euro extra! Dát zijn de supplementen die mensen het ravijn in kunnen jagen.

procent. Dat heet het 'schadebe- ding', en dat staat zo in de kleine lettertjes van het contract. Alleen: dat percentage kan ik als vrede- rechter handhaven maar ook ver- minderen. (Neemt er zijn zakja- panner bij en begint driftig op een stukje papier te noteren) Laten we uitgaan van een niet-betaalde fac- tuur van 100 euro. Het schadebe- ding bedraagt – we zullen héél voorzichtig zijn – tien procent: 10 euro dus. Een aanmaning van een incassobureau: nog eens 20 euro. Maakt 130 euro. Dan komt de ge- rechtsdeurwaarder op de proppen, en die rekent aanmaningskosten: 15 euro, dossierkosten: 5 euro, in- lichtingskosten: 11 euro. Samen: 161 euro. En dan dagvaardt hij, bij ge- brek aan betaling: 80 euro. Rechts- plegingsvergoeding voor de advocaat: 75 euro. (Tikt op zijn machine) Bijna 320 euro, voor een factuurtje van 100 euro!

»Het erge is: zelfs economisch

»Laatst heb ik een invordering behandeld voor 3 euro – de huur van een tennisveld. Waarom kun je zo iets niet cash regelen? Voor 25 euro achterstal aan de dienst 100 heb ik meer begrip: niet alles kan gratis zijn, achterstallen moeten worden ingevorderd. Maar: niet op deze manier. Er is een vorm van onnadenkendheid gegroeid: blinde dagvaarding. De machocultuur van justitie, zeker?

»We leren op alles te besparen, zelfs de elementaire dingen: water, stroom, gas. Maar bij justitie heb je dezer dagen inflatie. Schuldeisers denken niet meer na: 'Factuur niet betaald? We schakelen een incas- sobureau in.' Maar als je alle niet- betaalde facturen op automatische piloot laat invorderen, maak je óók kosten, en die krijg je misschien niet eens terugbetaald. Je schiet je doel voorbij. De invorderingsin- dustrie is niet efficiënt, en daardoor ook onmenselijk.»

waarvan niks meer gegrond was. Alléén maar kosten en supplemen- ten! (Nadrukkelijk) Het kan toch niet de bedoeling zijn dat niet-be- taalde facturen een Win for Life voor de invorderingsindustrie zijn? Rijk worden op de kap van men- sen die wel willen betalen, maar dat niet kunnen doordat de communi- catie onduidelijk is en de kosten te hoog.»

HUMO **U zegt dat maar een min- derheid van rechters de kosten van gerechtsdeurwaarders aanvecht. Niet alle rechters zitten op dezelfde lijn?**

Nolf «Rechters interpreteren de wet altijd, en soms komen ze tot verschillende conclusies. En soms wordt minderheidsrechtspraak na verloop van tijd meerderheidsrecht- spraak, en dan wordt de wet gewij- zigd. In de jaren tachtig sloot men in het wilde weg de elektriciteit af van mensen af die hun factuur niet betaalden. Vrederechters zijn daar- ▶

De schuldenindustrie: vrederechter Jan Nolf

► tegen in het geweer gekomen, en nu neemt de LAC, de Lokale Adviescommissie, die mensen onder haar hoede: ze schakelen over op een budgetmeter en veranderen van leverancier.»

HUMO Stuit u op veel weerstand binnen justitie?

Nolf (twijfelt) «Van de 25.000 euro gerechtskosten die ik maandelijks uitspaar, zijn de helft deurwaarderskosten. Maar ze houden nog genoeg over, hè. En: ik kan niemand tot een minnelijke schikking dwingen. Ik kan ze alleen proberen te overtuigen. De advocaten uit Roeselare werken mee, ook al krijgen ze geen rechtsplegingsvergoeding.»

HUMO U bent de vrederechter met relatief de meeste minnelijke schikkingen van het land.

Nolf «Ik stuur 5.000 oproepingen voor minnelijke schikkingen uit; daarvan slagen er zo'n 1.600. In één derde van die gevallen gaat het om kleine bedragen waar misschien nooit om geprocedeerd zou worden, maar in twee derde wél. Reken maar uit: dat zijn duizend procedures uitgespaard. En dat is nog een conservatieve schatting.»

HUMO In gerechtelijke kringen is dat geen reden voor groot enthousiasme. Daar heet een minnelijke schikking weleens 'tijdverlies'.

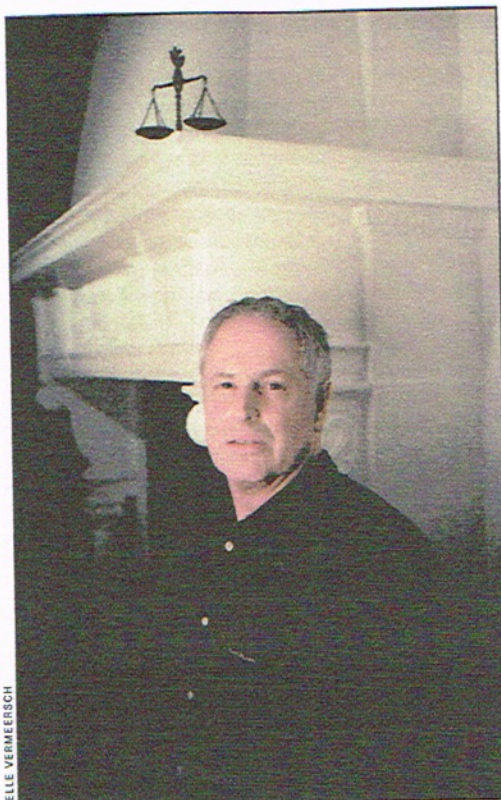
Nolf «Citaat van advocaat Bruno Schoenaerts. Nogmaals, dat is de machocultuur van Justitie: procederen, procederen, procederen. Dat is de invorderaar die tegen de schuldenaar zegt: 'Wat u te melden hebt, interesseert me niet: ik wil mijn geld!'»

»Het heeft te maken met ergernis en een gebrek aan inzicht bij bedrijven. Een klein bedrag invorderen is moeilijk. Vroeger raakten bedrijven daardoor ontmoedigd en lieten ze het voor wat het was. Maar bedrijven fuseren, bezuinigen, laten mensen afvloeien – *efficiency* is het ordewoord. En vanuit het idee dat vele kleintjes één groot maken, gaan die groter worden bedrijven toch weer achter die kleine onbetaalde facturen aan.»

HUMO Wat is de verklaring voor uw hoge succespercentage?

Nolf «Ik heb de OCMW's in de streek overtuigd om hun cliënten naar de zittingen te sturen. Veel mensen zijn nog altijd bang voor het gerecht. Ik probeer hen duidelijk te maken dat het goedkoper is de zaak in der minne te regelen.»

»Maar laat ik u eens een vraag

JELLE VERMEERSCH

Vrederechter Jan Nolf: 'Iedereen die water door de kraan laat lopen of een stekker in een stopcontact steekt, is vogelvrij.'

stellen: waarom betalen mensen wél als ze een brief van het vrederechter krijgen, en niet als ze er één krijgen van een incassobureau?»

HUMO Het gerecht roept toch nog ontzag op?

Nolf «Als je van het gerecht een oproeping krijgt, weet je: dit is ernstig. Maar: je krijgt ook de kans om alsnog, en zonder extra kosten, tot een oplossing te komen.»

»Als mensen naar de zitting komen, maak ik daar een intens moment van. Ik laat hen voelen dat ik wil luisteren. Een slechte betaler: voor mij bestaat dat niet. Mensen moeten dicht bij mij komen staan: dan kan ik ze recht in de ogen kijken. Doen ze dat niet, dan is de kans klein dat het lukt. Ik geloof in *eyeball to eyeball justice*. 'Vertel het tegen mij,' vraag ik altijd. Dan herhalen niet de zoveelste ruzie met de andere partij, ze *vertalen* hun probleem. Als de beide partijen dat doen, is de kans groot dat ze een grond voor overeenkomst vinden. Ik speel een rollenspel: ik gedraag me niet als de Robin Hood van de slechte betaler, ik probeer de twee partijen te begrijpen.»

HUMO Legt u toch eens uit waarom 'de' slechte betaler niet bestaat.

Nolf «Je hebt slechte betalende, maar dat is een minuscule min-

derheid. Oplichters – mensen die een auto op krediet kopen en in het niets verdwijnen. In driekwart van de gevallen is een laattijdig betaalde factuur te wijten aan tijdelijke financiële problemen of een misverstand.»

HUMO En spijzucht?

Nolf «Mensen verdwalen in het oerwoud van aanbiedingen. Ook omdat alles van die grote bedrijven gratis lijkt: telecombedrijven geven je haast al een gsm nog voor je een abonnement hebt genomen.»

HUMO Geschillen zijn zelden onoverkomelijk?

Nolf «Soms is het een principekwestie. Dan zeg ik: 'Ik zal er naar eer en geweten over oordelen, en dan zullen jullie ermee moeten leren leven. Of in beroep naar Kortrijk gaan (lacht).»

»Een dispuut is geen ramp, het is een meningsverschil. Dat hoeft zich niet te vertalen in beschuldigingen van onwil of kwade trouw, laat staan in agressie. Dát geldt alleen voor die minuscule minderheid.»

HUMO Wat is uw grootste sterkte als bemiddelaar?

Nolf (denkt na) «Hoe vreemd het ook klinkt: mijn politieke verleden. Ik ben een liberaal, en dus ook politiek benoemd. Zo ging dat vroeger. Ik heb ook nog een tijdje bij de PVV-jongeren gemiliteerd. Maar ik

moet zeggen: ik heb daar géén spijt van. Dankzij de politiek was ik niet wereldvreemd. Als politicus kwam ik meer onder de mensen dan als advocaat.»

»In de politiek heb ik ook geleerd me taai op te stellen in onderhandelingen. Taai en geduldig. Privé ben ik de meest ongeduldige mens ter wereld, maar in mijn beroep ga ik uit van 'nee'. Nee heb je, ja kun je krijgen – dat is mijn techniek. En een beetje mimiek, natuurlijk. Glimlachen, zelfs op de meest onaangename voorstellen. Een glimlach relateert alles.»

»Mijn mooiste minnelijke schikking heb ik buiten de rechtbank verricht. Ik moest gaan kijken naar een bedrijf dat in staat van oorlog verkeerde met een naburig bedrijf. Er dreigde een verhuizing en grootchalige technische werkloosheid. Ik kom ter plaatse, kijk eens goed rond en zeg: 'Kap een gat in de muur.' En het probleem was opgelost! Het gezond verstand van de buitenstaander, hè. Ik begin altijd met luisteren: ik probeer zo snel mogelijk de essentie van het probleem te vatten. Daarna zoek ik een uitweg uit het labyrint der misverstanden. En vraag ik de twee partijen: 'Kom eens naar hier.' Soms mislukt dat, maar dat ligt dan meestal aan bitterheid: als mensen te lang tegenover elkaar staan, zijn ze niet meer voor rede vatbaar.»

HUMO U zou willen dat aan elke gerechtelijke procedure een poging tot minnelijke schikking voorafgaat. Verplicht.

Nolf «Een minnelijke schikking kan bijna altijd een oplossing bieden. In huurgeschillen was het tot voor kort verplicht, maar het is weer afgeschaft: te tijdrovend, zogezegd. Veertien dagen nam het in beslag. Maar mensen worden soms wél drie maanden van tevoren gedagvaard voor de invordering van niet-betaalde nutsfacturen. Is dát niet tijdrovend?»

HUMO En wat u ook wilt afdwingen: de minnelijke schikking moet voorkomen voor de rechtbank van de consument – van de schuldenaar, dus.

Nolf «Ik heb grote bedrijven klanten uit Roeselare zien dagvaarden in Brussel. Wie kan het zich veroorloven voor een relatief kleine niet-betaalde factuur een vrije dag te nemen? Dat is de mensen van de zitting weghouden! De wet zegt dat een landbouwer die zaai-granen niet betaalt, gedagvaard ►

De schuldenindustrie: vrederechter Jan Nolf

► wordt door de vrederechter van zijn kanton. Maar iedereen die water door de kraan laat lopen of een stekker in een stopcontact steekt, is vogelvrij.»

HUMO Zijn met name achtergestelde mensen de dupe van dit soort praktijken?

Nolf (knikt) «Met energiefacturen zie je het wel stilaan verschuiven richting middenklasse. Als je bij een verhuizing je meterstand niet samen met je opvolger laat opnemen, kun je al in de problemen komen: dagvaarding! Terwijl zo'n bedrijf toch moeiteloos je nieuwe adres kan achterhalen?»

DE ZAAK-DUTROUX

HUMO Wanneer hebt u het licht gezien, meneer Nolf?

Nolf «Een goede boswachter is ooit een gewiekst stroper geweest. Ik ben tien jaar lang advocaat geweest, met een bijzonder bedrijvig kantoor. Al in '81 kocht ik mijn eerste computer – één miljoen frank! – om aan de lopende band invorderingen te kunnen versturen. Hondertden per dag! Ik wéét hoe winstgevend het kan zijn. Ik was van het harde slag: bedrijven die niet betaalden, werden per telex aangemaakt. Hoogst onaangenaam, want dan leest de secretaresse mee en gaat het slechte nieuws als een lopend vuurtje rond in het bedrijf. Snelle invorderingen waren mijn handelsmerk. En ik had grote cliënten: de RSZ, verzekeringsmaatschappijen. Het liep als een trein! Ik had twee secretaresses in dienst.»

HUMO U hebt daar een fortuin mee verdiend?

Nolf «Een advocaat die aan het eind van de maand minder overhoudt dan een vrederechter verdient, heeft niet goed gewerkt (lacht). Je kon me een onaangename advocaat vinden, maar ik wérkte. Keihard. Een workaholic. Het ging zover dat ik anders gaan moest leven of ik was mijn gezin kwijt. (Zwijgt) Ik ging, in alles wat ik deed, snél. Mateloos ambitieus, hè. Ik ben toen ook voorzitter van de PVV-jongeren geworden, na Verhofstadt.»

HUMO U was een ultraliberaal?

Nolf «Ik ben liberaal, niet sociaal.»

HUMO Aanvaardde u als advocaat minnelijke schikkingen?

Nolf «Nooit (lacht).»

HUMO Met het klimmen der jaren hebt u last gekregen van een slecht geweten?

Nolf «Nee, maar na mijn benoeming tot rechter ben ik wel geschrokken van de armoede achter de gevels van Vlaanderen, om het met de woorden van Verhofstadt te zeggen. Ik ben geen *fiils à papa*, ik heb me op eigen kracht opgewerkt, maar ik heb gemerkt dat het milieu waar ik uitkwam niet overeenstemde met de wereld daarbuiten. En de miserie van de mensen heeft me geraakt.»

«Ik ben vrederechter geworden op mijn vijfendertigste. De jongste van het land! U weet: in de magistratuur geldt vrederechter als een uitbolbaan, de laatste halte voor je pensioen. Ik zie dat anders. Voor mij is het de enige mooie functie in de magistratuur, de enige plek waar je zélf een beleid kan uitstippelen.»

«Na enkele jaren als vrederechter had ik de keuze: voor de rest van mijn dagen rechtspreken op automatische piloot, of er iets méér van maken. Streven naar meer minnelijke schikkingen, daar mijn energie in steken. Ik heb voor het laatste gekozen: de tevredenheid van de mensen wakkerde dat in me aan.»

HUMO Waarom bent u van uw liberale traject afgeweken?

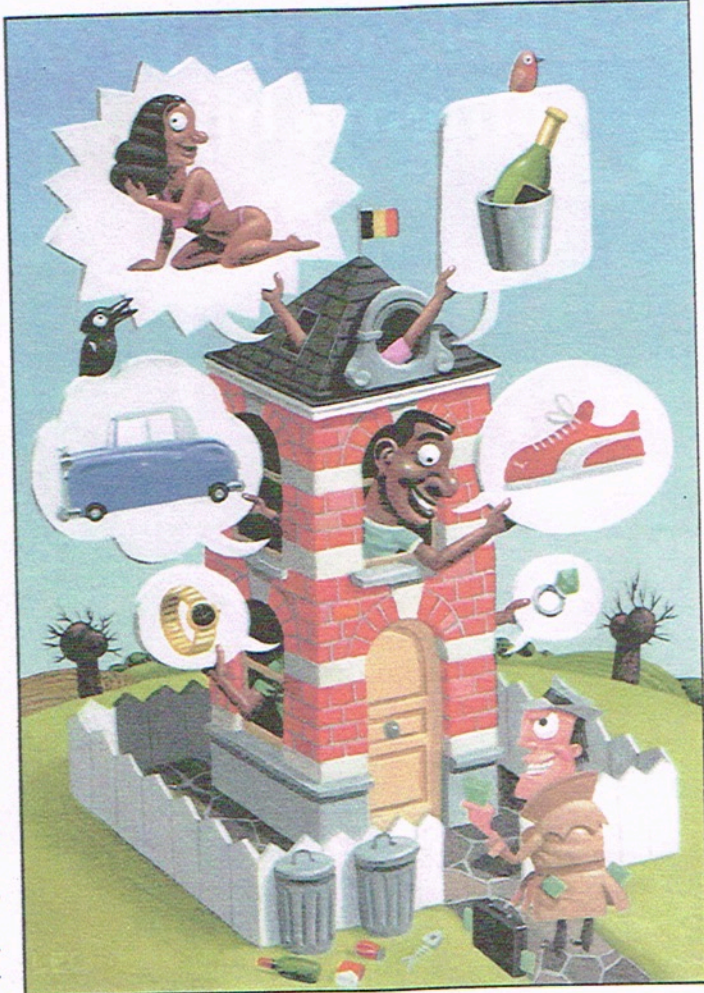
Nolf «Ik sta nog altijd voor efficiëntie. Alleen: voor mij is efficiënt hetzelfde als klantvriendelijk en menselijk.»

HUMO Waarom doet u nu zo ontwikkend over uw sociale reflex?

Nolf «Het beroep heeft me veranderd. (Stokt, schiet vol, zwijgt ontzettend lang) Mijn contacten als vrederechter raken me diep. Dieper dan ik zelf voor mogelijk had gehouden. Het zijn echt wel ontredderde mensen die ik soms voor me krijg.»

«Vroeger pleitte ik als advocaat de ene scheidszaak na de andere, met maar één doel voor ogen: mijn cliënt zo goed mogelijk dienen. Als rechter sta je in het midden, je hoort de versie van beide partijen, en je ziet dingen die je vroeger niet zag. Je voélt de pijn. Je kunt je daarvoor afschermen en een dik vel kweken, maar je kunt die emotie ook toelaten en er iets mee dóén. Ik wilde meer zijn dan een postbus waar dagvaardingen binnenkomen en vonnissen buitengaan.»

«De affaire-Dutroux, halfweg de jaren negentig, heeft me daar nog meer van bewust gemaakt. Mensen kenden justitie niet. In Roeselare hield een Witte Mars halt voor het gebouw van de belastingen: de demonstranten dachten dat ze voor het vrederecht stonden! In dat ene beeld zat alles vervat. Hoe onbekend met het gerecht kun je zijn?»

HUMO Wat betekende de zaak-Dutroux voor het vrederecht in Roeselare?

Nolf «Veel incestzaken, veel verloren huwelijken. Opeens kwam dat allemaal boven.»

«U vroeg me daarnet wanneer ik het licht had gezien. Wel, ik weet nog altijd heel goed op welk moment, in welke seconde, ik zo boos op justitie ben geworden dat ik heb besloten met een eigen *Wiedergutmachung* te beginnen. Het was een dinsdagzitting achter gesloten deuren. Een procedure tussen echtgenoten. De vrouw vertelde, in het bijzijn van haar man, twee advocaten, de griffier en mezelf, met horten en stoten het incestverhaal uit haar jeugd. Ze huilde hartverscheurend. En uitgerekend op dat moment kwam buiten de grasmaaiër aangerezen: oorverdovend lawaai,

op één meter van het grote open raam. Ik had daar eerder al brieven over geschreven aan de hiërarchie, maar het had niet geholpen.»

«De tuinman kijkt even verbaasd naar ons als wij naar hem. Daarna kijk ik in de ogen van die vrouw: helemaal van slag. Ze stopt met spreken, ze maakt haar verhaal niet af: de betovering van het moment is verbroken – dé kans om het tussen die twee mensen, tussen man en vrouw, uit te klaren, is voorbij. Dat bijna koldereske, maar voor mij onvergeeflijke voorval is me bijgebleven. Het was tekenend voor de kilte van justitie. Ik schaamde me daar diep voor. Ik moest en zou daar iets aan doen.»

(Bevlogen) «Dit vak is sisyfusarbeid: je probeert oplossingen te verzinnen voor problemen die nooit ophouden. Voor je het beseft, schakel je dan over op routine. Maar als je het verdriet van de ander onder je toga laat kruipen, luister je anders. Dan kun je iets waardevols teruggeven. En dan doe je een job die wél zinvol is, ook al blijf je dag na dag dezelfde scherven oprapen.»

Je bloedt een beetje mee, maar je bloedt niet leeg. Begrijpt u? Dat is het mooie van dit beroep: dat je er meer mens van kunt worden.»

KRUISTOCHT IN SPIJKERBROEK

HUMO Kunt u goed vonnissen als u emotioneel bent?

Nolf «Ik filter mijn emotie met mijn verstand, natuurlijk. Als de procedure loopt, vaar ik op het kompas van mijn wetboek. Alleen, met een wetboek kun je twee dingen doen: je kunt wettelijk proberen te *begrijpen*, of je kunt er iemand mee doodslaan. Onze wetten zitten heus niet zo verschrikkelijk slecht in elkaar, alleen moet je de wil hebben om ze te lezen met het oog op een werkbare samenleving. Ik beweer niet dat je van elke rechtbank een vredegerecht moet maken, maar we moeten wel met zijn allen dichterbij ons publiek gaan staan.»

HUMO Als het van u afhangt, zou u geen toga meer dragen of op een verhoog gaan zitten?

Nolf «Mijn verhoog is bijzonder laag – net hoog genoeg om zicht te hebben op de zaal. En een toga is voor mij niet het symbool van afstandelijkheid, maar van onpartijdigheid. Plus: daaronder draag ik de kleren die ik wil. Ik zetel net zo graag in jeans.»

HUMO Ontmoet u veel dankbaarheid?

Nolf «Na afloop van een minnelijke schikking geven mensen me dikwijls een hand: 'Dank u, meneer de rechter.' Ik zeg dan altijd: 'U moet de advocaat bedanken.' Dat meen ik, zelfs als het de advocaat van het incassobureau is. Want je hebt advocaten die het in der minne willen regelen. De vraag is: waarom willen hun collega's dat niet? Mijn – naïeve – idee is: kortzichtigheid. Ze zijn het gewend blind te procederen.»

HUMO Alles is nog niet reddeloos verloren?

Nolf «Zéker niet. Elke keer als ik vonnis in een zaak die ik net zo goed in der minne had kunnen regelen, voeg ik eraan toe: 'Dit was echt niet nodig geweest.' Ik weet het, ik ben een grote *zeur* (lacht).»

HUMO Tot hoe lang blijft u vrede-rechter?

Nolf «Tot mijn zevenenzestigste, dat is nog negen jaar in principe.»

HUMO 'In principe'?

Nolf «Het grote project van justitie, de nieuw op te richten eenheidsrechtbanken (waarin verschillende rechtbanken zouden samensmel-

ten tot één centraal 'loket', red.), zie ik niet zitten. Bij toerbeurt het loket van Roeselare, Izegem en Kortrijk bemannen: sorry, daar zal ik niet aan meedoen. Dat zou voor mij een straf zijn. Justitie lijkt nú al zoveel op het klooster of het leger, met dat overdreven belang voor hiërarchie. In het nieuwe model van de Grote Justitiefabriek zal die indruk alleen maar sterker worden. Ik pleit voor het pianomodel. Op een piano staan de toetsen naast elkaar, niet boven elkaar.»

HUMO Wanneer komen die eenheidsrechtbanken er?

Nolf «Het is nog niet gezegd of het vredegerecht daarvan deel zal uitmaken, maar het verdwijnen van het zelfstandige vredegerecht zou een adering zijn voor justitie. Meer tussen de mensen kun je niet staan.»

»Het nieuwe project bekijkt justitie vanuit het perspectief van het strafrecht. Maar: hoeveel procent van het recht is strafrecht? Een kleine minderheid. Moet je daar alles op afstellen? Ik begrijp dat een schaalvergroting nodig is, maar een vrederechter moet je op het niveau van de mensen houden.»

HUMO U zult het nog missen, de rechtbank in Roeselare.

Nolf «Wist u dat ik, tweeëntwintig jaar geleden, niet bijzonder welkom was in Roeselare? Eén week voor mijn komst verscheen in de plaatselijke pers een groot redactioneel stuk dat heel duidelijk was: een vrijzinnige vrederechter hoort niet in 'een confessioneel arrondissement'. In die sfeer van wantrouwen ben ik begonnen.»

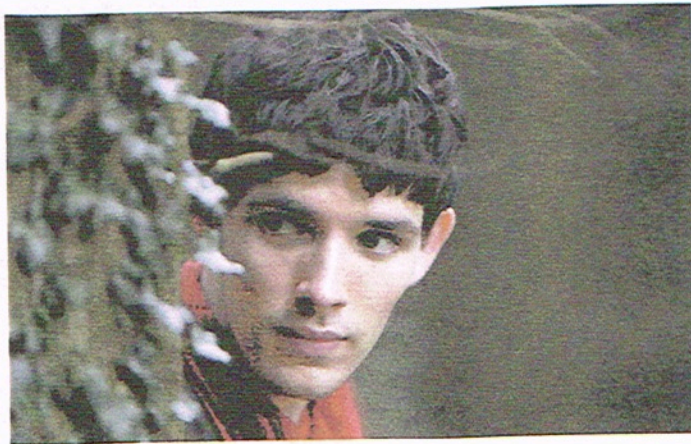
»Mijn eerste 'klant' was een wanbetaler die boven op zijn achterstallige factuur nog een toeslag moest betalen, een 'verhogingsbeding'. Mijn houding in die zaken is: ik laat alleen handelaars zo'n verhogingsbeding betalen, niet particulieren. *Bon*, ik stel die man de vraag: 'Bent u handelaar?' Hij was zo in de war omdat hij voor een 'vrijzinnige' rechter stond, dat hij onmiddellijk riep: 'Ik ga in beroep!' Ik zeg: 'Voor u in beroep gaat, moet ik wel eerst een vonnis vellen. Bent u commerciant?' – '*Bah nènk*.' Ik zeg: 'Dat is goed, meneer, meer moet ik niet weten: u betaalt geen verhogingsbeding.'

»En sindsdien is het alleen maar beter gegaan (lacht).»

Jan Antonissen
Illustraties Leo Timmers

'MERLIN'

Wonderjaren van een wizard

U kent Merlijn ongetwijfeld als de legendarische tovenaars van de niet minder legendarische koning Arthur. In de BBC-topserie 'Merlin', elke zondag op vtm, kunt u nu ook alles ontdekken over de wonderjaren van de wizard. Hoe hij als broekje naar de grote stad Camelot trekt, hoe hij daar toevallig zijn toverkracht ontdekt, en hoe hij die gebruikt om in een gevecht de jonge prins Arthur te verslaan. Maar voor we u de hele plot prijsgeven, geven we het woord liever aan rijzende ster Colin Morgan, die de titelrol speelt.

Colin Morgan «'Merlin' is zo'n leuke serie omdat je de figuren uit de legende op een heel andere manier leert kennen. Arthur is een arrogante jonge prins, nog niet de goedhartige, rechtvaardige koning van later. Gwendoline is nog geen koningin, maar *the girl next door*. En Merlijn heeft zijn krachten nog niet perfect onder controle. Hij beseft wél al dat het zijn taak is om Arthur op de troon te krijgen.»

– De special effects spelen ook een belangrijke rol.

Morgan «Dat was opwindend en heel vreemd tegelijk. Op televisie zie je me in een kille grot praten met een grote draak, maar in het echt stond ik gewoon voor een groot, groen scherm met een kruis erop. Of neem die scène waarin een verschrikkelijke griffioen me door een bos achtervolgt: probeer maar eens de angst in je ogen te leggen als je rent voor iets wat je niet ziet! Het was de hele tijd improviseren.»

– Er zit ook een grote dosis humor in 'Merlin' – oneerbiedige humor, bijna.

Morgan «Geweldig, toch? Zodra mensen de naam Merlijn horen, denken ze aan een heel serieus, wijs mannetje met een lange grijze baard. Maar in de serie heeft hij een grilligheid en knulligheid in zich.»

'EEN GRILLIG, KNULLIG KERELTJE'

– Kende je de Arthurlegende?

Morgan «Het klassieke zwaard-in-de-steenverhaal kende ik wel, maar ik ben er pas echt over begonnen te lezen toen ik wist dat ik in de serie zou spelen. Meteen vastgesteld dat geen enkele bron berichtte over de jonge Merlijn. Des te beter: kon ik het personage met mijn eigen fantasie invullen.»

– Ieder kind droomt ervan te kunnen toveren. Jij vroeger ook?

Morgan «Natuurlijk! Daarom ben ik acteur geworden – op de bühne staan en een show verzorgen is óók magie, hè. Nu ben ik er zelfs zeer bedreven in. 's Morgens sta ik op, zeg een toverspreuk, en hop: mijn bed is mooi opgemaakt (lacht).»

MERLIN

vtm, zondag 13 december, 16.05